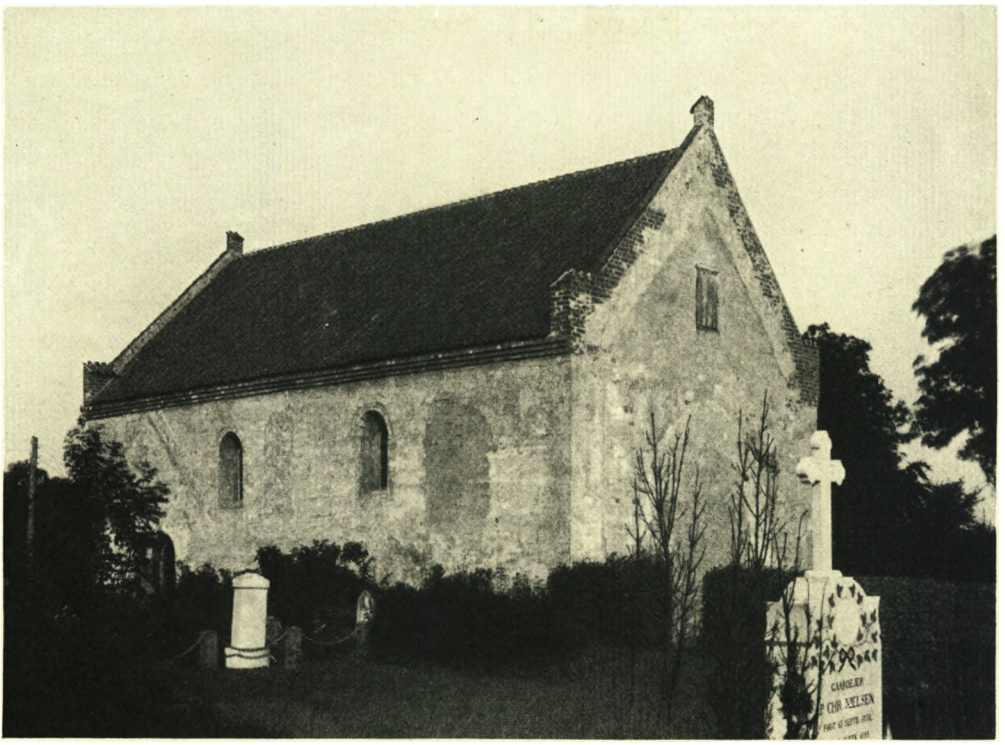

E. M. 1943

Fig. 1. Roskilde S. Ib. Ydre, set fra Sydøst.

ROSKILDE S. IBS KIRKE

Kirken, der ikke mere er i Brug, er ifølge sit Navn viet til Pilgrimsapostelen *Jacob* (sml. Alterstager). Den nævnes 1592 som *Anneks* til Domkirkepræbendet Bethlehem[1], ogsaa kaldet Greve, tidligere præbenda Sancti Jacobi, og havde fra 1555 fælles Præst med Spedelskirken (S. Jørgensbjerg)[2]. Ifølge Kapitlets Jordebog 1648 havde Domkapitlet Jus patronatus.

Kirken omtales første Gang 1291, da Kristine Hvide i Trelleborg gav sin Ven, Roskildeborgeren Jon Lange i Windebothæ, Fuldmagt til at skøde en hende tilhørende Gaard, beliggende ved Siden af S. Ibs Kirke, til Søstrene i S. Clare[3]. Windebode var aabenbart det middelalderlige Navn paa en spredt Bebyggelse, bestaaende af Gaarde, Huse og Boder, omkring S. Ibs Kirke; Navnet nævnes sidste Gang 1490[4].

31. Januar 1574 udgik der Kongebrev om, at S. Ibs Kirke skulde nedbrydes, dens Sten, Kalk, Tømmer m. m. skulde anvendes til Bedste for S. Jørgens Kirke paa Bjerget, og Sognefolket fremtidig søge til denne Kirke. Samme Dag fik Kristoffer Walkendorf Befaling til at bryde Kirken ned[5]. Da Sognefolkene imidlertid søgte om at beholde deres Kirke, tillod et Kongebrev af 26. Februar 1580[5] dem at holde den ved Magt. Kirken var nu Sognekirke til 1. April 1808, da det ved kgl. Reskript blev bestemt, at S. Ibs Menighed skulde henlægges til S. Jørgensbjerg Kirke, samt at Kirken tilligemed dens Inventarium blev at sælge til Nedbrydning ved offentlig Auktion, mens Kirkegaarden vedblivende skulde benyttes[6]. Bygningen blev imidlertid ikke solgt, men blev i Stedet omdannet til Lazaret for de spanske Soldater, som 1808 laa i Kantonnement i Roskilde[6].

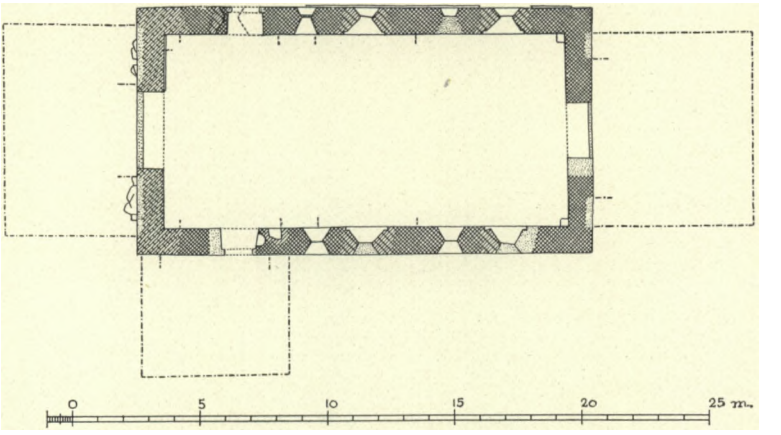

Fig. 2. Roskilde S. Ib. Plan. 1:300. Maalt af C. G. S. 1943.

Ved Resolution af 18. Oktober 1815 approberede Kongen et Auktionsbud paa 5300 Rbd. for Bygning og Kirkegaard. Den nye Ejer, en Købmand, lod Aaret efter Kirken nedbryde undtagen Skibet, som nu blev anvendt til Pakhus med Indkørsel gennem Korbuen.

1884 overtoges Kirke og Kirkegaard af Sjællands Stiftslandsbykirker i Henhold til Ministerialskrivelse af 2. November 1883.

Ind til Kirkegaardsmuren laa *S. Ibs Kilde* (senere kaldet Dr. Holgers Kilde)[7].

Kirken ligger paa en svag Højning i det lave Forland mellem Fjorden og Byplateauet, i Vinkelen mellem Frederiksborgvej, den gamle Alfarvej Nord paa i Forlængelse af S. Olsgade, og den nyere S. Ibsvej, der fører til Havnepladsen vestligt i Fjordvigen. Langs begge Veje er der nu moderne Villabebyggelse, men endnu i Begyndelsen af 1800'rne laa Kirken ganske ensomt. Kirkegaarden, som 1808 blev planeret og indrettet til Teltlejr for de spanske Tropper, benyttedes fra 1884 i ret stor Udstrækning, mest af Beboere fra S. Jørgensbjerg, der fra 1836 (S. Jørgensbjerg Rgsk.) havde en tilstødende Begravelsesplads i Nord, men er i den nyeste Tid atter nedlagt. Den hegnes af Hække; 1645 og o. 1730 fandtes der Kampestendiger (Rgsk.), af hvilke der endnu staar Rester. — Ang. Kirkens Beliggenhed i Byen, se S. 164.

Indtil Nedbrydningen 1816 bestod Bygningen af romansk Kor og Skib, et endnu i romansk Tid tilføjet Vaabenhus samt et vistnok senromansk Taarn; tilbage staar nu kun Skibet, hvis Orientering har svag nordlig Afvigelse.

Det nedbrudte Kors Langmure og Tag spores endnu i Form af ommurede Pletter og Aftryk i Skibets Østgavl (Fig. 1), af hvilke det fremgaar, at dets udvendige Bredde har været o. 7,45 m, Længden kan med nogen Sikkerhed maales til o. 6,30 m paa Bykortet af 1791[8]. Koret har altsaa været saa stort, at Kirken næppe kan have haft Apsis.

Skibet, hvis Murhøjde er o. 5,70 m, er opført af *Fraadsten.* I Langmurene veksler Partier, som næsten udelukkende bestaar af tynde Fraadstensflager

E. M. 1943

Fig. 3. Roskilde S. Ib. Nicher til Vievandskar i Sydvæggen og Syddørens østre Karm (S. 49 og 52).

i jævne Skifter, uregelbundent med Bælter af betydeligt større, kvaderlignende Sten. Over det vestligste af de oprindelige Nordvinduer ses et Tilløb til »opus spicatum«; lavt i Sydmuren er der anvendt nogle faa Kampesten. Nogen egentlig Sokkel synes der aldrig at have været, kun under en Del af Nordsiden, noget over Terrænhøjde, ses et forvitret, o. 8 cm fremspringende, retkantet Skifte. Af de oprindelige Døre, der begge er rundbuede, har Syddøren bevaret sit Stik af temmelig store Kilesten samt østre Karmanslag; det vestre er genfremstillet 1922. Dørens Inderparti er ligeledes rundbuet; i Østkarmen ses en rundbuet Niche (50 x 45 cm, 35 cm dyb), sikkert beregnet til et Vievandskar (Fig. 3), et Træk, til hvilket der ikke kendes Paralleller. I den tilsvarende Norddør er hele det ydre Stik og begge Karmanslagene Rekonstruktioner fra 1922, mens Inderpartiet, i hvilket der mod Øst findes et dybt Hul til en Spærrebom, men intet Spor af Niche, er velbevaret. De oprindelige Vinduer — to i hver Langmur — er alle bevarede (162 x 73 cm, 324 cm over Terræn). De udvendig noget omdannede Sydvinduer (sml. ndf.) er genaabnede, Nordvinduerne er derimod blændede, det østre indvendig, det vestre med Kvartstens Mur lidt uden for Lysningen, i hvilken der endnu sidder en oprindelig, af fire Egebrædder sammenføjet Ramme, udadtil med svag Glasfals og Spor af een lodret og to vandrette Træsprosser.

I det *Indre* staar den med moderne Kvartstens Mur lukkede Triumfbue nu uden Kragbaand; Afhugninger og Flikmuringer i Buens nordre Vederlag tyder dog paa, at saadanne oprindelig ikke har manglet. Sydvangen og omtrent Halvdelen af Bueslagets Stiksten er nymuret af Fraadsten ved Istand-

sætteisen (sml. nedenfor). Af Taggavlene, der begge er stærkt overkalkede indvendig, er den østre oprindelig, af Fraadsten, og med nyere Lugeaabning noget over Fodlinien, medens den vestre, af Munkesten iblandet en hel Del Kridt- og Fraadsten, er saa spinkel, at den ikke kan indeholde Rester af det nedbrudte Taarns Østmur og sandsynligvis stammer fra Skibets Indretning til Pakhus i 1816. — Gulvets raa Kampestensbrolægning maa være lagt ved samme Lejlighed.

Ændringer og Tilføjelser. Flere Smaatræk viser, at de udvendige Stik over Skibets to oprindelige Sydvinduer er blevet ommuret. Kilestenene, der er af Kridt, er meget lavere end de tilsvarende Nordvinduers Fraadstensstik. Det derved opstaaede Mellemrum er udfyldt med krumhuggede Kridtflækker liggende paa Fladen, maaske i bevidst Efterligning af samtidige romanske Teglstenskirkers Pyntestik af krumme Løbere, men kun nogenlunde gennemført i Østvinduet, hvor Flækkerne tilmed aftager i Tykkelse fra Vest mod Øst. Aarsagen til Forandringen er sandsynligvis, at man af een eller anden Grund (Glasmalerier?) har været nødt til at indsætte nye Egerammer. Da de indbyggede Hvælv tidligt har sat Vinduerne ud af Funktion (sml. nedennævnte Formstensfund), kan Ændringen være foretaget endnu i 1100'rne.

Ogsaa det 1816 sløjfede †*Vaabenhus,* af hvis Langmure og Tag der endnu ses Aftryk paa begge Sider af og over Syddøren (sml. Fig. 1), maa være rejst inden Hvælvslagningen. Mens man nemlig i Forbindelse med Overhvælvningen uhindret har kunnet indsætte tre nye Vinduer paa Nordsiden, eet midt i hvert Hvælvingsfag, saa fik Sydsiden kun to, og Grunden hertil maa være, at Vaabenhuset allerede dengang var til og gjorde det umuligt at anbringe et Vindue i det vestligste Fag. Aftrykkene viser, at Vaabenhusets Bredde var o. 5,80 m[9], at dets Murhøjde var temmelig lav, o. 2,60 m, og at dets Tagværk er blevet fornyet senere i Middelalderen. Der skimtes Spor af to Tagværker, et lavt, romansk, med en Hældning paa henved 45 Grader, og et stejlere, gotisk, hvis Tagryg har ligget højere end Skibets Gesims.

Vestgavlen, paa hvis Yderside Flikmuringer minder om det nedbrudte †*Taarns* Langmure, og Skibets Nordmur fra Nordvesthjørnet frem til Døren er ommuret; Materialet er her Kridtkvadre, hvori der hist og her ses et enkelt Munkestensskifte. Hele den nordre Del af Vestgavlen har indvendig — ogsaa hvor den i sin Tid har været dækket af den nordvestre Hvælvingspille — et retkantet, fremspringende Fodskifte, der viser, at Ommuringen maa være sket inden Hvælvingernes Indbygning. Da endvidere intet tyder paa, at den i Gavlen staaende, spidsbuede Arkade kan være en senere Gennembrydning, maa man regne med, at Taarnet var ældre end Skibets Hvælv; sandsynligvis er det blevet tilføjet noget ind i 1200'rne. Ifølge Taksationen 1815 var det

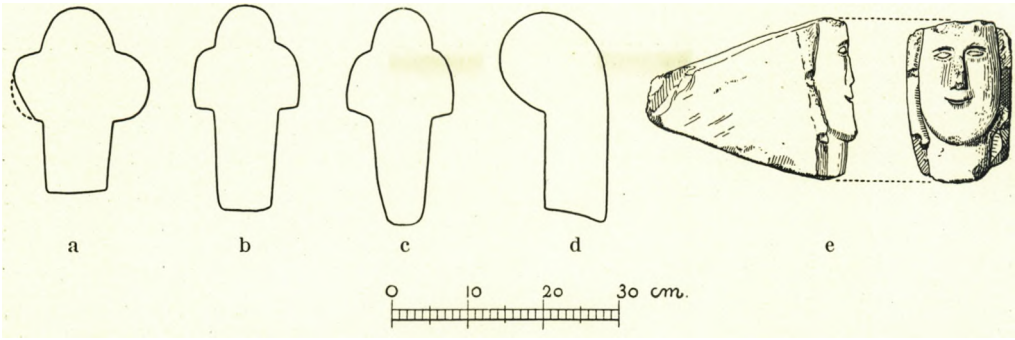

Fig. 4. Roskilde S. Ib. *Profilsten. 1:10. Maalt af C. G. S. a—c. Ribbesten. d. Kapperundstav. e. Konsolhoved.

forneden af Kalk- og Kridtsten, kun Hvælvingen, der maaske har haft trekløverprofilerede Ribber af senromansk Type (sml. nedenfor), og det øverste af Taarnet var af Mursten כ: Munkesten. Af det sidste maa vel fremgaa, at det senere er blevet forhøjet, maaske stammede Klokkestokværket fra sengotisk Tid. Der synes ikke at have været nogen muret Taarntrappe, i hvert Fald omtaler Taksationen et Bræddeskur paa Nordsiden, hvori der var Opgang til Taarnet. Taarntaget var endnu dengang tækket med Munketagsten i Modsætning til Resten af Kirken, der var hængt med Vingetegl.

†*Hvælv.* En løst funden Ribbesten af Tegl med 18 cm bredt Trekløverprofil (Fig. 4a) viser, at eet af Kirkens Bygningsafsnit allerede o. 1200—50 maa være blevet overhvælvet. Stenen stammer maaske fra Taarnet, men kunde ogsaa hidrøre fra Koret, af hvis Hvælv den spidse, østre Skjoldbue tegner sig tydeligt omkring Triumfbuen; paa Grund af dette Spors Forløb maa man vistnok antage, at Hvælvet enten har haft ganske spinkle Hjørnepiller, eller at saadanne helt har manglet. Sikkert er, at der o. 1300 er indbygget Hvælv i Skibet, hvor der ses ret skarpe Spor af tre Fag. I Østhjørnerne staar der endnu korte Stumper af Helstens, ufalsede Hvælvingspiller af Munkesten, men efter de spidse Gjordbueaftryk at dømme, har Langsidernes Hvælvingspiller været meget anselige, o. 146—47 cm brede, og de vestlige Hjørnepiller maa ogsaa have været temmelig kraftige. De østre Piller er maaske holdt spinklere af Hensyn til eksisterende eller samtidigt opførte Sidealterborde; Maalene paa de øvrige tyder paa falsede Piller og gammeldags, brede Gjordbuer. Af Taksationen fra 1815[10] fremgaar, at Hvælvingerne hovedsagelig var muret af Munkesten, og de bevarede Formsten giver Oplysninger om deres Enkeltheder. Tre o. 14 cm brede Ribbesten med Trekløverprofil, de to af Kridt (Fig. 4b), den tredje af Tegl (Fig 4c), stammer fra Tilmuringen i et af de ældste Vinduer paa Skibets Sydside og maa altsaa være indmuret ved Hvælvslagningen. En enkelt, løst fundet Kridtsten angiver, at der har været Rundstave af Kridt i Sammenstødene mellem Hvælvingskapper og Skjold- og

Gjordbuer (Fig. 4d), og et kridtskaaret Mandshoved har sandsynligvis siddet under et af Ribbenedløbene (Fig. 4e).

Som omtalt har man samtidig med Overhvælvningen givet Kirken et helt nyt Sæt Vinduer, tre mod Nord, to mod Syd. De er rundbuede og af Munkesten, men deres ydre Smige synes hovedsagelig frembragt ved Udhugning i og Overpudsning af Fraadstenskvadrene. I Lysningerne er der Kvartstens Glasfals, muret af Munkesten staaende paa Endefladen, og indvendig er der Halvstens Fals. Denne mangler dog i det nordvestligste Vindue, der desuden, af Hensyn til den derunder værende Dør, er noget mindre end de øvrige. — En rundbuet, noget uregelmæssig Niche (Fig. 3), sikkert ogsaa til Vievandskar, er formentlig ved denne Tid indrettet i Væggen tæt Øst for Syddøren.

Skibets Østgavl har glat Kam samt Top- og Fodtinder, alt af Munkesten i Munkeskifte, vistnok gotisk. Fra Tiden efter Reformationen stammede sandsynligvis en Omdannelse, foretaget med Munkesten, af det østligste af de sekundære Vinduer paa Sydsiden, ved hvilken Lejlighed dette var blevet gjort bredere og fladbuet.

To gamle Fremstillinger af Kirken, et Roskildeprospekt fra o. 1600[11] og et romantisk Maleri fra 1812[12], er ganske upaalidelige; i hvert Fald er de Enkeltheder, der kan kontrolleres, alle forkerte.

1816 blev Kor, Vaabenhus og Taarn nedbrudt og Skibet indrettet til Pakhus, hvilket medførte, at Hvælvene maatte nedtages og et fladt Bjælkeloft, støttet af to Rækker Stolper med Dragere, indlægges i Stedet. I Korbuen, der udvidedes noget mod Syd, og i Taarnarkaden, hvis Vanger udvendig fik en lille Fals, og hvis Bueslag udfyldtes med Murværk, blev der hængt store Brædde-porte. Endvidere tilmurede man Dørene og alle Vinduer, med Undtagelse af det store Sydøstvindue og det midterste af de sekundære paa Nordsiden.

Efter lang Tids Forfald[13] undergik Kirkeskibet 1922 en haardt tiltrængt, nænsom Istandsættelse (Arkitekt Mogens Clemmensen). Minderne om Pakhustiden fjernedes, i Korbue, Døre og Vinduer suppleredes det manglende Murværk; i Sydmuren genaabnedes de to oprindelige Vinduer, i Nordmuren de tre sekundære. Langsiderne fik ny Murstensgesims med tre Udkragninger, Vestgavlen Top- og Fodtinder, svarende til Østgavlen.

Skibets Mure har nu et malerisk, spættet Udseende, idet nogle Partier snarest staar blanke, andre dækkes af gamle Pudsrester eller af tynd, moderne Berapning, under hvilken Skiftegangen anes. Det omsatte Tagværk er af gammel Eg med Bladforbindelser. Konstruktionen er lidt ualmindelig, men kan dog være oprindelig i Hovedtrækkene. Der er Spærsko med korte, lodrette Stivere og to Lag Hanebaand, det underste med Skraabaand, som maaske ikke er gamle. Ingen Nummerering, bortset fra enkelte nye Romertal. Bjælkeloftet er nyt. Tag, Gavlkamme og Tinder er hængt med Vingetegl.

Fig. 5. Roskilde S. Ib. Kalkmalerier paa Triumfvæggens Vestside.
Efter Akvarel af Kornerup 1900 (S. 54).

KALKMALERIER

Nu er der kun sørgelige Spor tilbage af de eengang saa farverige, romanske Kalkmalerier i Kirken, bedst bevaret paa Korbuens nordre Vange og paa Triumfmurens Vestvæg, hvor Akvareller af Kornerup fra 1860 og 1900 (i Nationalmuseet) viser to Sæt Malerier, eet fra o. 1200 og eet fra o. 1250; derimod er Behandlingen af Triumfbuens Østvæg med grov Mørtel og efterfølgende Udhugning af store Huller til Binding af den fine, glittede Mørtel, der skulde danne Grundlag for Kalkmalerierne, det eneste Vidnesbyrd paa Stedet om, at der ogsaa her har været romanske Kalkmalerier. En Akvarel af Zeuthen fra 1858 (ligeledes i Nationalmuseet), da Vejrliget endnu havde sparet nogle udviskede Figurbilleder, synes at vise, at disse har været samtidige med Vestvæggens ældste Sæt.

Østvæggen havde over Triumfbuen en Medaillon med et Brystbillede af en Kvinde med Hovedlin, iført blaa Kjortel; i hver Haand holder hun en rød Kugle. Medaillonen flankeres mod Nord af en Gruppe paa tre Personer; den nærmeste synes at staa ved en Stol; han er iført en rød Kappe, han bærer Hjælm og strækker begge Arme frem; foran ham ses en halvtknælende Mandsperson, vistnok en Kriger, med blaa Kappe og Skjold; den tredje Person, der vender Ryggen til de andre, kan ikke nøjere bestemmes. Paa Medaillonens Sydside ses to staaende Personer ved et Træ, den ene en Kvinde med Glorie, den anden vistnok en Mand. Over disse Fremstillinger, der ifølge Zeuthen var malet paa graa Baggrund, saas svage Rester af en smuk, perspek-

tivisk Mæanderbort holdt i røde, gule og blaa Farver. En lignende har sikkert afsluttet Feltet forneden.

Paa Triumfbuens Underside mod Nord er endnu bevaret et Maleri paa blaa Bund af en kronet Mandsskikkelse i gul Kjortel og rødt Slag; i højre Haand holder han et Liljeseepter, venstre er fremstrakt; da han ingen Glorie har, er det næppe en bibelsk Figur. Buens Isse optages af en Cirkelmedaillon med Brystbilledet af en Kvinde med Glorie[14]. Baade Buens og Østvæggens Billeder er vanskelige at forklare.

Mens Grundlaget for Zeuthens Gengivelse har været svagt og udvisket, har Kornerup haft bedre Betingelser for sine Akvareller. Allerede 1859 afdækkede han selv en Del af Malerierne paa Østvæggen og 1900 dem alle. Hans Gengivelse (Fig. 5) viser et til Korvæggen svarende Felt i hele Væggens Bredde, foroven og forneden afsluttet med en lignende, flerfarvet, perspektivisk Mæanderbort — den øverste med smaa Medailloner af Martyrer eller lign. — mens Triumfbuen følges af en elegant Palmetbort, holdt i gule, brune og grønne Farver. Fremstillingens Centrum er Kristus som Verdensdommer i en afbleget, trefarvet Mandorla, mod Nord flankeret af tre Engle, der bærer Korset; en fjerde Figur var allerede paa Kornerups Tid ødelagt af de senere indbyggede Hvælv. Yderst sidder Abraham med Lazarus paa Skødet, parat til at modtage de opstandne, salige, som ses i Feltet nedenunder i Færd med at staa ud af Kisterne. Syd for Mandorlaen har Kornerup gengivet en Engel med en stor Fisk. Med den næste, halve Figur, ligeledes en Engel, standser den ældre, romanske Fremstilling brat og erstattes af yngre Malerier, endnu romanske, fra o. 1250, men før Indbygningen af Hvælvene. Malerierne, der nedadtil begrænses af en senromansk Bølgeranke, forestiller en Korsfæstelsesgruppe og Kristus i et Firpasfelt omgivet af vingede Evangelisttegn. Figurerne har haft (endnu bevarede) plastiske Stukglorier med smaa, ovale Fordybninger, saaledes at Guldet kunde fange Lysenes Glans. De to Malerier har sikkert bl. a. erstattet en Fremstilling af Helvede (sml. Herslev, Sømme Hrd.). Bundfarven for begge Sæt Malerier er blaa.

INVENTAR

Da Kirken 1808 omdannedes til Sygehus for de spanske Soldater, blev Altertavle, Prædikestol og Stolestader revet ned; de sidste blev anvendt som Gulvbrædder i Sygehuset.

I †*Alterbord* fandtes en †*Helgengrav,* hvis **Relikviegemme* indsendtes til Nationalmuseet 1808, »en sammenfaldet Blyæske med Reliqvier og et lidet Stykke Pergament med Skrift«. Samtidig indsendtes ogsaa *Dækstenen, en

Fig. 6. Roskilde S. Ib. Altertavlens *Midtfelt (S. 55).

E. M.1943

Fig. 7. Roskilde S. Ib. Fontekumme, opstillet Øst for Skibet (S. 55).

lille Plade af verde antico. Ved Nedbrydningen af Alteret fandtes desuden »6 smaa Kobbermynter og en Sølvmynt, noget malet Glas og en Svinetand; og bag Alteret fandtes en Steen med et fiirkantet Hul i«. Disse Mønter[15] er nu forsvundet.

†*Altertavle.* Efter den ublide Skæbne, der blev Tavlen til Del 1808, solgtes den senere ved Auktionen, og Midtfeltet var nu opslaaet paa Væggen i private Hjem, indtil det 1876 skænkedes til Nationalmuseet. Tavlen bar følgende Indskrift: »Denne Alter-Tafle haver erlig og velagt Mand Søvren Jensen Møller af sin egen gode Villie givet St. Ibs Kirke, Gud til Ære. Og er staf-feret paa Kirkens egen Bekostning 1632. Patrono R. D. Augustino Sand og Pastore Mag. Severino Nicolai«[16]. Bevaret er nu kun *Midtfeltet (Fig. 6) med bruskbarok Ramme om et tarveligt Oliemaleri paa Træ af Nadveren. Ram-men er grønmalet.

†*Alterstager,* der vog 30 Pund (Rgsk.), bar Indskriften: »T. M. H. templi D. Jacobi Roeskild p. t. Patronus 1664«[16] (»Thomas Michelsen Hein for Tiden Patron for S. Ibs Kirke i Roskilde«).

Døbefont. Kun Kummen (Fig. 7) er bevaret, romansk, af Granit, 67 cm i Tvm. og med Midtafløb. Den er dekoreret med en øvre og en nedre, flad Rundstav, der forbindes af trapezformede Led. Om den er Kirkens oprindelige Font eller hidført andet Steds fra, er usikkert[17]. Opstillet Øst for Kirken.

†*Krucifiks* 1645. »For det nye Krucifiks, efter det gamle faldt ned og sloges

sønder, givet Casper Snedker 10 Dlr. og Hans Maler 6 Sldlr.« (Rgsk.). Vedlagt to Kvitteringer underskrevet Casper Lubbeke Snitcher egen Haand og Hans Maler.

†*Prædikestol.* 1636 omtales den nye Prædikestols Staffering[18].

†*Klokker.* Da det 1574 blev bestemt, at Kirken skulde nedbrydes, blev Klokkerne nedtaget og ført til København for at bruges til »den ny tyske Kirke« (S. Petri); da imidlertid kun den ene Klokke fandt Anvendelse der, mens den anden laa ubrugt paa Slottet, bestemte Kongen, at den skulde leveres tilbage til Kirken, saafremt den stadig fandtes paa Slottet[5]. 1809 var der dog 2 Klokker i Kirken, begge uden Indskrift, den ene med Støbermærke. De solgtes samme Aar til Kanonstøberierne paa Frederiksværk for 252 Rdl. (Rgsk. 1810).

† GRAVMINDER

O. 1638. Søren Jensen, Møller i S. Klare Mølle, »som af Roeskilde Raadmand, Marcus Matzen, blev uskyldigen dræbt«, idet denne slog ham en Sølvkande i Hovedet i hans Hus 1638. »En stor, blaa Sten«.[19]

KILDER OG HENVISNINGER

Roskilde Domkapitels Kirkers Regnskaber 1591—1676 (LA), Regnskaber 1719—31 (RA), 1728—1812, 1737—72, div. Aar (LA). — Præsteindberetninger til Thura. 1754. Bl. 85 (NM). — Museumsindberetninger af Aage H. Mathiesen 1896, E. Moltke og C. G. Schultz 1943.

H. Behrmann: Grundrids til en Beskrivelse af Boeskilde. 1832. S. 164—67. — J. B. Løffler: Sjællands Stiftslandsbykirker. 1880. S. 15—17. — J. Magnus-Petersen: Kalkmalerier. 1895. S. 82. — J. Kornerup: Om St. Ibs Kirke i Roskilde og dens Vægmalerier, i Aarb. f. nord. Oldkynd. 1902. S. 70—78, optrykt i Sa.: Roskilde Minder S. 76—84. — A. Poulsen: Fra det gamle Roskilde (Særtryk af Roskilde Tidende) S. 3—11. — V. Hermansen: S. Ibs Kirke i Roskilde, i AarbKbh. 1923. S. 52—81. — Arthur Fang: St. Ibs Kirkes Restaurering, smst. 1924. S. 117 f. — Poul Nørlund og Egmont Lind: Danmarks romanske Kalkmalerier (under Trykning 1944) Katalognr. 8.

C. Zeuthen: Akvareller af Kalkmalerier 1858 og 1860 (NM). — J. Kornerup: Akvareller af Kalkmalerier 1860, 1866 og 1900 (NM). — Sa. Indberetning om Kalkmalerier til Prof. Hans I. Holm 1900 (NM), sml. Ny Kirkehist. Saml. II, 585 f. — J. O. Arhnung: St. Ibs Kirke, MS. 1943. 11 S. (NM).

[1] Roskildegaards Lens Regnskab 1592—93. [2] H. F. Rørdam: Danske Kirkelove I, 437. [3] Repertorium 590. [4] Arhnung S. 6. [5] Kancelliets Brevbøger 26. Febr. 1580, Københavns Diplomatarium IV, 637. [6] Hermansen S. 70. [7] Aug. F. Schmidt: Danmarks Helligkilder S. 114. [8] C. Ehlers: Grundtegning over den nordre Part af Roskilde By. 1790—91. Matrikelarkivet, Fotokopi i NM og i Roskilde Museum. [9] Iflg. Ehlers Kort har dets Længde været o. 4,70 m, noget mindre end Bredden. [10] Hermansen S. 74. [11] Roskilde set fra Nordøst, Tegning i München Nationalmuseum; gengivet som Helhed i AarbKbh. 1918. S. 36, Udsnit med S. Ib hos Hermansen S. 52.

[12] S. Ips Kapel ved Roskilde, sign. Mygind 1812. (Fot. NM). [13] Tilstanden før Restaureringen fremgaar af Løffler og Fotografier i NM. [14] Paa Zeuthens Akvarel fra 1860 har Kvinden brunt Haar, glat, gul Glorie og hvid Klædning. Kornerups fra 1866 viser derimod hvidt Hovedlin og grøn Klædning, og paa hans Akvarel fra 1900 er Glorien blevet en Korsglorie. [15] Behrmann S. 166: »nogle Brakteater«, G. Galster i AarbKbh. 1929. S. 434. [16] Marmora Danica II, 291. [17] Om en anden romansk Font, af Roskildetype, som henføres til S. Ib, se P. Linde i AarbKbh. 1929. S. 449. [18] Indberetning om Kirkernes Beholdning . . . . i Henhold til kgl. Missive af 14. Nov. 1636 (RA). [19] Thura Bl. 85.

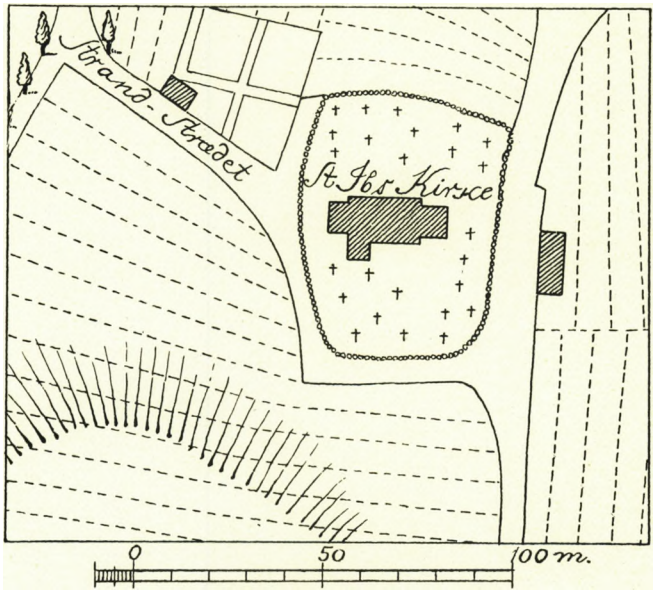

Fig. 8. Roskilde. S. Ib 1791—92.